

Predmet C-133/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

3. ožujka 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Efeteio Athinon (Grčka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

9. ožujka 2020.

Žalitelji:

VP

CX

RG

TR

i drugi

Druška stranka u žalbenom postupku:

Elliniko Dimosio

Predmet glavnog postupka

Zahtjev za isplatu razlike u plaći nastale zbog nejednakog postupanja prema radnicima s ugovorima na određeno vrijeme u slučaju kad je jedini kriterij razlikovanja činjenica da poslodavac ili zakon kvalificira njihov ugovor kao ugovor o radu na određeno vrijeme.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje članka 4. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (Direktiva Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999.), članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

- Je li u skladu s člankom 4. Direktive 1999/70/EZ nacionalno zakonodavstvo kao što je ono sporno u ovom slučaju koje dovodi do nejednakog postupanja u pogledu plaće na štetu radnika s ugovorima na određeno vrijeme u smislu članka 1. Direktive 1999/70/EZ u odnosu na usporedivog radnika koji je zaposlen na neodređeno vrijeme, u slučaju kad je jedini kriterij razlikovanja činjenica da poslodavac ili zakon kvalificira njihov ugovor kao ugovor o radu na određeno vrijeme?
- Konkretno, je li u skladu s člankom 4. Direktive 1999/70/EZ nacionalno zakonodavstvo koje nejednako postupanje prema radnicima u pogledu plaće opravdava time da su oni svoj rad obavljali na temelju ugovorâ na određeno vrijeme, kad se zna da njihov rad ispunjava stalne i trajne potrebe poslodavca?

Relevantne odredbe prava Unije

Direktiva Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP

Relevantne odredbe nacionalnog prava

Predsjednička uredba br. 164/2004 o odredbama primjenjivim na radnike koji su sklopili ugovore na određeno vrijeme u javnoj službi

Zakon br. 3205/2003 o odredbama koje uređuju plaće dužnosnika i javnih službenika, zaposlenih u (pravnim osobama uređenim javnim pravom) i (lokalnim tijelima), stalnih pripadnika oružanih snaga, uz proširenu primjenu na grčku policiju, vatrogasce i obalnu stražu, s drugim pripadajućim odredbama

Zakon br. 3320/2005 o odredbama koje se primjenjuju na zaposlenike države i pravnih osoba u širem javnom sektoru kao i na zaposlenike lokalnih tijela

Kratki prikaz činjenica i postupka

- 1 Grčka država zaposlila je žalitelje na različite datume od 2001. do 2008. i od tada su stalno i neprekidno, do pokretanja sudskog postupka 2010. (vidjeti točku 3. ovog sažetka), radili na poslovima čišćenja školskih zgrada primarnog i

sekundarnog obrazovanja, najprije na temelju uzastopnih ugovora o radu ili radnih odnosa koje je druga stranka u žalbenom postupku okvalificirala kao „najam radne snage”, a nakon toga, od prosinca 2006. i siječnja 2007., na temelju privatnopravnih ugovora o radu na neodređeno vrijeme.

- 2 Nakon što su žalitelji podnijeli zahtjeve, Središnje vijeće za upravljanje osobljem Ypourgeia Ethnikis Paideias kai Thriskevmaton (Ministarstvo nacionalnog obrazovanja i vjerskih poslova, Grčka) i nakon toga Anotato Symvoulío Epilogis Prosopikou (ASEP) (Visoko vijeće za odabir osoblja, Grčka) utvrdili su 2005., na temelju odgovarajućih rješenja, da su ispunjeni uvjeti za primjenu odredbi članka 11. Predsjedničke uredbe br. 164/2004. Nakon toga, žalitelji su rješenjima iz 2006. i 2007. koje je donijelo Ministarstvo nacionalnog obrazovanja i vjerskih poslova primljeni u službu druge stranke u žalbenom postupku na temelju radnih odnosa na neodređeno vrijeme.
- 3 Žalitelji su na temelju tih događaja 10. lipnja 2010. podnijeli tužbu Monomelesu Protodikeio Athinon (Inokosni visoki građanski sud u Ateni, Grčka) kojom su zahtijevali da im druga stranka u žalbenom postupku isplati novčani iznos koji odgovara razlikama između plaća koje su oni primili od 2001. do 2008. i plaća koje zakonodavstvo propisuje za radnike sličnih kvalifikacija koji rade kod druge stranke u žalbenom postupku, pri čemu u obzir treba uzeti njihovo radno vrijeme s obzirom na to da su sklopili ugovore koji se kvalificiraju kao izvršenje djela.
- 4 Pravomoćnom presudom br. 2198/2011 Monomeles Protodikeio Athinon (Inokosni visoki građanski sud u Ateni) odbio je tužbu kao nezakonitu. Nakon što su žalitelji Efeteiu Athinon (Žalbeni sud, Grčka) podnijeli žalbu protiv prvostupanjske presude, sud pred kojim je pokrenut postupak proglasio je žalbu dopuštenom rješenjem br. 1189/2016, djelomično je prihvatio zahtjev i naložio je drugoj stranci u žalbenom postupku da žaliteljima isplati iznose navedene u pobijanom aktu uvećane za zakonske kamate.
- 5 I grčka država i žalitelji podnijeli su Areiosu Pagos (Vrhovni sud, Grčka) žalbu u kasacijskom postupku. Što se tiče zahtjeva koji se navode u žalbama, Areios Pagos (Vrhovni sud) donio je presudu br. 570/2018 kojom se ukida presuda br. 1189/2016 Efeteia Athinon (Žalbeni sud) u dijelu u kojem su priznate navedene razlike u plaći za razdoblje prije nego što su žalitelji raspoređeni na radna mjesta predviđena sistematizacijom radnih mjesta i predmet je vraćen na odlučivanje tom sudu.

Glavni argumenti stranaka iz glavnog postupka

- 6 Žalitelji tvrde da su zaposleni za obavljanje poslova čišćenja i da su se bavili čišćenjem škola druge stranke u žalbenom postupku na temelju ugovora koje je druga stranka u žalbenom postupku kvalificirala kao ugovore o djelu. Tvrde da iz njihovih uvjeta rada kao i iz njegova trajanja proizlazi da je riječ o nesamostalnom radu i da su oni sami bili pod upravom njihova poslodavca (grčke države), čiji su predstavnici određivali mjesto, vrijeme i način obavljanja njihova posla.

- 7 Budući da smatraju da se prema njima postupalo diskriminatorno u pogledu primljenih plaća zbog toga što im nisu isplaćene plaće predviđene Zakonom br. 3205/2003 za radnike u javnoj službi s privatnopravnim ugovorima na neodređeno vrijeme, žalitelji tvrde da se, ako ne postoji nijedan objektivan razlog koji bi opravdavao takvo diskriminatorno postupanje, postavlja pitanje primjenjivosti članka 4. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum), kako je dopunjen Direktivom 1999/70 koja se izravno primjenjuje.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 8 Navedenom presudom br. 570/2018 Areios Pagos (Vrhovni sud) utvrdio je da se te razlike u plaći ne mogu temeljiti na članku 1. Zakona br. 3320/2015. Međutim, što se tiče usklađenosti članka 1. stavka 4. točke (a) Zakona br. 3320/2005 s člankom 4. Okvirnog sporazuma, odlučeno je da ta odredba nije protivna odredbama Direktive 1999/70, osobito članku 4. stavku 1. Okvirnog sporazuma, u skladu s kojim se, u pogledu ugovora o radu, prema radnicima zaposlenim na određeno vrijeme ne smije postupati na nepovoljniji način nego prema usporedivim radnicima zaposlenim na neodređeno vrijeme, jedino zato što prvi imaju ugovor ili se nalaze u radnom odnosu na određeno vrijeme, osim ako drukčije postupanje nije opravdano iz objektivnih razloga.
- 9 Nadalje, Areios Pagos (Vrhovni sud) u navedenoj je presudi odlučio da u ovom slučaju ne postoji usporedivost predmetnih uvjeta zapošljavanja koja se zahtijeva tim člankom i u pogledu koje u obzir treba uzeti niz čimbenika kao što su priroda posla, obrazovanje i uvjeti rada. Stoga se ne može smatrati da se žalitelji nalaze u situaciji koja se može usporediti sa situacijom radnika zaposlenih na neodređeno vrijeme i zbog toga se ne primjenjuje članak 4., s obzirom na to da se različito postupanje odnosi na različite situacije. Naime, da bi bio ispunjen navedeni uvjet usporedivosti, nije dovoljno da plaća žaliteljâ nije bila jednaka plaći koju su primali njihovi kolege koji su dio stalno zaposlenog osoblja druge stranke u žalbenom postupku, iako imaju iste kvalifikacije i rade pod istim uvjetima, a da se pritom posebno ne navodi određena skupina radnika s ugovorima o radu na neodređeno vrijeme niti aktivnosti i poslovi obje skupine.
- 10 Osim toga, Areios Pagos (Vrhovni sud) ističe da se ne čini da je pravna odredba u pogledu sklapanja ugovora o djelu na određeno vrijeme za čišćenje škola proizvoljna u dijelu koji dotiče razdoblje nakon usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s Direktivom 1999/70 (10. srpnja 2002.), nego je opravdana posebnom prirodom poslova za čije su obavljanje sklopljeni ugovori i značajkama tih ugovora u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a), s obzirom na to da ti poslovi predstavljaju aktivnost koja je potrebna kako bi se ispunile stalne i trajne potrebe za provođenjem nastave (čišćenje školskih zgrada) što ne zahtijeva da grčka država zapošljava stalno zaposleno osoblje na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme, nego se isto tako ta aktivnost može obavljati sklapanjem ugovora o djelu, neovisno o tome jesu li oni sklopljeni s pravnim osobama

(primjerice, s poduzećima za čišćenje) ili s fizičkim osobama. Razlogu tomu je činjenica da sklapanje novih uzastopnih ugovora o radu ili ugovora o djelu na određeno vrijeme, čak i ako se iznova sklapaju ili čak i ako su stalni, ako je to opravdano objektivnim razlozima u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (a) Okvirnog sporazuma, kao što je to u ovom slučaju, nije obuhvaćeno okvirom zaštite iz Direktive čiji je cilj, u skladu s člankom 1. točkom 2. Okvirnog sporazuma, spriječiti zlouporabe koje proizlaze iz primjene uzastopnih ugovora o radu ili radnih odnosa na određeno vrijeme.

- 11 Areios Pagos (Vrhovni sud) smatra da se prethodno navedena utvrđenja ne razlikuju zbog činjenice da su žalitelji u ovom slučaju bili raspoređeni na radna mjesta predviđena sistematizacijom radnih mjesta na temelju privatnopravnog radnog odnosa na neodređeno vrijeme primjenom prijelazne odredbe iz članka 11. Predsjedničke uredbe br. 164/2004 koja je donesena na temelju Direktive. Naime, time što upućuje samo na odredbu članka 5. stavka 1. Predsjedničke uredbe, koja uređuje zabranu sklapanja uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, a ne na odredbu članka 5. stavka 2. koja dopušta iznimno sklapanje uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme kad je to opravdano objektivnim razlozima, kao što se to osim toga propisuje člankom 5. stavkom 1. točkom (a) Okvirnog sporazuma, s time da potonji sporazum ne utvrđuje vremenska ograničenja, odredba članka 11. u tom je pogledu povoljnija za radnike od Direktive.
- 12 Sud koji je uputio zahtjev ističe da u ovom slučaju žalitelji svoj zahtjev za priznavanje razlika u plaći temelje na tvrdnji da su oni zapravo radili u uvjetima nesamostalnog rada (a ne u uvjetima ugovora o djelu) na temelju pravilne pravne kvalifikacije pravnog odnosa. Njihov zahtjev za veće plaće izravno proizlazi iz Zakona br. 3205/2003 čije se odredbe zajedničkom ministarskom uredbom zakonito proširuju na radnike s privatnopravnim ugovorima o radu.
- 13 Tome treba dodati da se u skladu s člankom 4. Okvirnog sporazuma „prema radnicima zaposlenim na određeno vrijeme ne smije [...] postupati na nepovoljniji način nego prema usporedivim radnicima zaposlenim na neodređeno vrijeme, jedino zato što prvi imaju ugovor ili se nalaze u radnom odnosu na određeno vrijeme”. Što se tiče javnog sektora, taj je članak već prenesen u nacionalno pravo, među ostalim, člankom 4. Predsjedničke uredbe br. 164/2004.
- 14 Za razliku od članka 5. koji se odnosi na sprečavanje zlouporaba koje proizlaze iz uzastopnog sklapanja ugovora na određeno vrijeme, članak 4., koji se odnosi na zabranu diskriminacije, jasan je i precizan te se izravno primjenjuje (presuda od 15. travnja 2008., C-268/06, Impact, EU:C:2008:223, t. 59. i sljedeće). Naime, Sud Europske unije sustavno je naglašavao da je članak 4. ključan i da ga treba tumačiti široko, a ne usko. Radnicima u smislu Direktive smatraju se osobe s ugovorom o radu ili radnim odnosom na određeno vrijeme, neovisno o tome je li nacionalni zakonodavac detaljnije definirao taj rad ili posao (presuda od 13. rujna 2007., C-307/05, Del Cerro Alonso, EU:C:2007:509, t. 29.). Osim toga, prema sudskoj praksi Suda, uvjeti rada na koje se upućuje u članku 4. Okvirnog

sporazuma odnose se i na nejednako postupanje (u pogledu plaća) prema radnicima s ugovorima o radu na određeno vrijeme.

- 15 Iz toga slijedi da je članku 4. Okvirnog sporazuma, kako je već prenesen u grčko pravo, u načelu protivna svaka diskriminacija radnika zaposlenih na određeno vrijeme u pogledu njihovih plaća u odnosu na radnike zaposlene na neodređeno vrijeme koji obavljaju iste ili slične poslove. Dakle, kako bi se utvrdilo primjenjuje li se članak 4. na ovaj slučaj i ispitalo je li riječ o povredi tog članka, nije dovoljno da plaća žaliteljâ nije bila jednaka plaći koju su primali njihovi kolege koji su dio stalno zaposlenog osoblja druge stranke u žalbenom postupku, iako imaju iste kvalifikacije i rade pod istim uvjetima, nego valja posebno ispitati tu skupinu radnika s ugovorima o radu na neodređeno vrijeme, kao i aktivnosti i poslove obje skupine radnika.
- 16 U ovom je slučaju utvrđeno da su žalitelji radili u uvjetima nesamostalnog rada, odnosno da su bili pod upravom njihova poslodavca (grčke države), čiji su predstavnici određivali mjesto, vrijeme i način obavljanja njihova posla. Slijedom toga, žalitelji zapravo nisu radili na temelju ugovora o djelu, nego na temelju ugovora o radu i stoga su bili obuhvaćeni pojmom radnika u smislu članka 1. Okvirnog sporazuma.
- 17 Zbog toga diskriminatorno postupanje prema tim radnicima vezano za primljene plaće, s obzirom na to da im nisu isplaćivane plaće koje zakonodavstvo propisuje za zaposlenike države s privatnopravnim ugovorima o radu na neodređeno vrijeme, otvara pitanje primjene članka 4. Okvirnog sporazuma jer ne postoji nijedan objektivan razlog koji bi opravdavao takvo nejednako postupanje.
- 18 Što se tiče pitanja postojanja objektivnog razloga, Areios Pagos (Vrhovni sud) u nedavnim je presudama utvrdio da je različito postupanje prema radnicima s ugovorima o radu na određeno vrijeme do njihova pretvaranja u ugovore o radu na neodređeno vrijeme na temelju odredbi članka 11. Predsjedničke uredbe br. 164/2004 i članka 1. Zakona br. 3320/2005, opravdano činjenicom da su oni „svjesno obavljali rad radi zadovoljavanja stalnih potreba”, ali taj sud pritom nije izravno uputio na članak 4. Okvirnog sporazuma. Stoga je opravdano upitati se predstavlja li ta okolnost objektivan razlog koji opravdava izuzimanje od primjene zabrane diskriminacije propisane člankom 4. Okvirnog sporazuma.